

שְׁעָה זוֹ שְׂפָלָה תְּלוּלָה
מבחר מתוך 'ספר השעות'
מגרמנית: רות פוירשטיין

ריינר מריה רילקה, משורר אוסטרי שנולד בפראג ומת בשווייץ, הוא אחד המשוררים הגדולים בשפה הגרמנית במאה ה-20. 'ספר השעות', שראה אור ב-1905 הוא קובץ שירים שמורכב משלושה מחזורים גדולים, שנכתבו כטקסטים של חיפוש רוחני נוצרי ואף נזירי, שהדובר הלירי שלהם הוא לא רק "נזיר", אלא בראש וראשונה אָמֶן. אנו מביאים כאן מבחר קטן מתוך הקובץ.

I, 1

הִנֵּה רְכוּנָה הַשְּׁעָה וְתַגַּע
בִּי מִכָּה בְּרוּלִית בְּהִירָה.
חוֹשֵׁי רוּעֵדִים. אֲנִי חָשׁ: מְסֻגָּל –
וְאַתָּפֶס יוֹם גָּמִישׁ לִיצִירָה.

בְּטָרֶם אֲבִיט בּוֹ, דָּבָר לֹא נִמְלָא,
דָּם נָח כָּל הַמִּתְהוֹה.
מִבְּטִי כָּבֵד בְּשֵׁל, בָּא אֵלָיו כִּכְלָה
כָּל דָּבָר אֲשֶׁר לוֹ יִתְאַוֶּה.

אֵין מֶה שְׁקָטָן לִי מִכְדֵּי שְׂאֵהָב
אֲצִירָו בְּגִדּוֹל וְזֵהָב,
אֲרִימוֹ לְמְרוֹמִים, וְלִמִּי זֶה – אֶתְמָה
מִזֶּה נִנְשָׁמָה הַנִּשְׁמָה...

I, 2

אֲנִי חִי אֶת חַיֵּי בְּגִבּוּלוֹת גִּלְגָּלִים
מִתְרַחֲבִים אֶל עֲבָרֵי כָּל דָּבָר.
אוֹלֵי אֶת אַחֲרוֹן הַגָּלִים לֹא אֲשַׁלֵּם,
אֲבָל רְצוֹנִי אֶף יִגְבֵּר.

סָבִיב אֶל אֲנִי חָג, סָבִיב קַדְמוֹת הַטִּירָה
וְאֶלֶף שָׁנִים לֹא נִפְרַע;
וְעוֹד לֹא אֲדַע: אֲנִי בּוֹ, סֶעֱרָה,
אוֹ שְׁמָא שִׁירָה אֲדִירָה.

I, 5

אֲנִי אוֹהֵב אֶת שְׁעוֹת מַחֲשֵׁן רוּחִי,
בְּהֵן חוּשֵׁי הוֹפְכִים כֹּה עֲמָקִים;
בְּהֵן, כְּבִמְכַתְּבֵי הָעֵתִיקִים
אֲמַצָּא יָמִים שֶׁכָּבֵר חֵיִיתִי, בְּתוֹכִי,
כְּאֶגְדָּה תְּמוּהִים הֵם וְרוֹחוֹקִים.

וְכֹךָ אֲנִי יוֹדֵעַ, בִּי מֵרַחֵב
לְעוֹד חַיִּים בְּלִי-זְמַן, פְּתוּחִים אֶל-עֵבֶר.

וּלְפַעֲמִים אֲנִי כָּעֵץ, נֶצֶב
בְּשֵׁל וּמְרֹשֶׁשׁ, מִמַּעַל קֶבֶר
מִגִּשִּׁים אֶת הַחֲלוּם שֶׁל נֶעַר שֶׁחָלַף;
(צְפוּפִים הַשְּׂרָשִׁים הַחֲמִימִים בָּם הוּא מְקַנֵּה)
חֲלוּם אֲשֶׁר אֲבֵד בְּשִׁיר וְשֹׁכֵר.

I, 6

אֵלֵי שְׁכֻנִּי, אִם מַעַת לָעַת לָךְ
בְּלִילָה הָאֶרֶץ בְּנִקְיֹשׁוֹת רָמוֹת הַפְּרָעֵתִי, –
זֶה כִּי בְּנִשְׁמֹתָךְ אֲנִי זְמַן רַב כָּבֵד לֹא שְׁמַעְתִּי
וְכִי אֲדַע: אֶתָּה לִבְדִּי בְּהִיכָלְךָ.
וּכְשֶׁתִּרְצָה דְּבַר מָה אֵין אֶף אֶחָד שֶׁעֲבוּרָךְ
יֻכַּל לְמַזְג מִשְׁקָה אֶל כּוֹס וּלְהַרְוֹת:

אני תמיד קשוב. סמן לי בשביב אות
אני הרי בלי קרוב.

בינינו רק הדק שבקירות
וכה מקרי, אם כך זה אפשרי:
קריאות מפיה או מפני עוברות –
והמחצה תפל בלי רעש ומהומה.

הרי מדמוייה היא הוקמה.

ודמוייה כשמותיה נשאים.

ובה בעת מאיר האור שבי בוער,
אשר עמו מעמקי אותך יודעים,
על פני המסגרות כזהר דל הוא מתפזר.

והחוששים שלי, שנחלשים מהר,
הם בני בלי-בית וממך שוב נקרעים.

I, 7

לו רק לרגע הם היה הכל.
לו מחול האקראי והכמעט-יכול
החרישו, וצחקוק כשל שכנים,
לו קול שאון, בו כל חושי עונים
לא מנעוני מלהקיץ מנים לא נים –

יכלתי אז בלהט מחשבות-אלפי-מונים
עדי גבולות החשיבה אותך לחשב
ולרכשך (רק זמן חיוך אחד, שבריר אבחה)
כדי לתת לכל החי כמו מנחה –
לתת אותך.

I, 10

הנער הבל החיזור מדבר:

אני אינני יותר. האח עשה לי דבר
שעיני לא ראו; הוא עבר
מעלי, הוא עשה שיסתר לי האור.
הוא בקש את פני לעקר
עם פניו.
לבדו הוא עכשו.
אני חושב שהוא חייב להיות, מבלי
שיעשה לו איש, את שעשה הוא לי.
הכל הולך עתה במשעולי,
הכל באים אל פתח חרונו,
הכל הולך אליו אל אבדנו.
אני מאמין כי אחי הגדול עוד צופה וממתין
כמו בית-דין.
אך עלי הלילה חשב;
לא עליו.

I, 12

אמון לי במה שעוד לא נאמר,
ורצון לשחרר הקדשה מגרוני.
מה שאיש לא העז לרצותו בעבר,
עוד יהיה בי בלתי רצוני.

אם עז-מצח אני, אלי, סלח.
אך עוד דבר אחד לומר אני אנוס:
הטוב בכחותי בדחף עז נשלח,
אינו כעוס ואין בו שום הסוס;
אהבתם של הילדים לך היא כף.

בהצפה אל פנים, בזרימה בתוך
זרועות נהר גדולות אל פתח ים,
בהשנות הזו שוב-והלך

אֲנִי רוֹצֶה אוֹתָךְ וְדוּי, אֲנִי רוֹצֶה אוֹתָךְ בְּשׁוֹרָה
כָּפִי שְׂאִישׁ לִפְנֵי כֵן לֹא קָרָא.

וְאִם זֶה גִּאָוָה, תֵּן לִי לְחוּשׁ גִּאוּתָנוּת
עֲבוּר תִּפְלָה
שְׂכָה לְבַד וּבִרְצִינוּת
אֶל מִצְחֶךָ הַמְעֻנָּן הֵנָּה עוֹלָה.

I, 13

אֲנִי בּוֹדֵד מְדִי בְּעוֹלָם וּבְכָל זֹאת לֹא דִי בּוֹדֵד
כְּדִי לְהַפְךָ כָּל שְׁעָה לְמוֹעֵד.
אֲנִי כֹה קָטָן כָּאֵן בְּעוֹלָם וּבְכָל זֹאת לֹא דִי קָטָן,
כְּדִי לְהִיּוֹת בְּעֵינֶיךָ דְּבָר,
חֲשׂוֹךְ וְנִבּוֹן.
אֲנִי רוֹצֶה אֶת רְצוֹנִי וְרוֹצֶה אֶת רְצוֹנִי לְלוֹת
בְּדֶרֶךְ אֶל הַמַּעֲשֶׂה;
וְרוֹצֶה כְּשֶׁהַזְמָן יַעֲשֶׂה אִיכָשֶׁהוּ מֵהֶסֶם וְכִמוּ מֵהֶסֶה
כְּשֶׁדִּבֶּר מֶה יִנְסֶה
לְהִתְקַרֵּב, לְהִיּוֹת בֵּין הַיּוֹדְעִים
אוּ לְבְדִי.

אֲנִי רוֹצֶה אֶת כָּל מְכַלּוֹל דְּמוּתָךְ לְנִצָּח לְשִׁקְףָה,
וּלְעוֹלָם לֹא לְהִיּוֹת עוֹר אוּ עֵיף,
מְכַדִּי לְשֹׂאת אוֹתָךְ בְּכַבֵּד תְּמוּנָתָךְ הֶרְפוּפָה.
אֲנִי רוֹצֶה לְהַפְתִּיחַ כְּמִנִּיפָה.
בְּשׁוּם מְקוֹם שְׁבִי אֵינִי רוֹצֶה שְׁקַפֵּל יִתְכַּוֵּפֶה,
כִּי בְּמְקוֹם שָׁבוּ אֲנִי שְׁפֵל, שֶׁם קָפַל הוּא דְּמוּתִי.
אֲנִי רוֹצֶה שְׂדַעְתִּי
יִשְׁרָה לְפָנֶיךָ תִּהְיֶה. אֲנִי רוֹצֶה לְתֹאֵר אוֹתִי
כְּמוֹ רְאִיתִי כְּעֵין תְּמוּנָה –
לְאַרְכָּה וּלְרַחְבָּהּ, וּמְקָרֹב,
כְּמוֹ מְלָה שְׂמִתְגַּלָּה אֶל הַבְּנָה,
כְּמוֹ הַכֵּד הַמְשֻׁמֵּשׁ אוֹתִי לָרֵב,
כְּמוֹ הַפְּנִים שֶׁל אִמִּי,

כְּמוֹ סְפִינָה
שֶׁתִּשְׁאֲנִי
בִּסְעֵר הַיָּם קִטְלָנִי.

I, 20

שָׁעָה זֹאת שֶׁכֵּלָה תְּלוּלָהּ אֵינָה חַיִּי,
זֹאת בְּהַתְרָאָה אוֹתִי, כִּי מִמָּהֵר.
אֲנִי אֵילָן עַל פְּנֵי הָרֶקֶע שְׁמֵאֲחֹרִי,
אֲנִי רַק כִּי אֶחָד מִבֵּין כָּל פְּיֹתֵי
וְזֶה אֲשֶׁר יִקְדִּים לְהִסָּגֵר.

אֲנִי הַשֶּׁקֶט אֲשֶׁר בֵּין שְׁנֵי הַצְּלִילִים,
שֶׁהָאֶחָד אֵל הָאֲחֵר לֹא מֵתְרַגְּלִים:
כִּי קוֹל הַמָּוֶת רוֹצֵה לְהִשְׁמַע –

אָבֵל בְּתוֹךְ מְרוּחַ אֶפֶל קוֹלָם מִשְׁלִים
הֵם רוֹעֲדִים.
וְהַשִּׁירָה עוֹד נִעִימָה.

I, 22

אֲנִי מוֹצֵא אוֹתָךְ בֵּין הַדְּבָרִים,
לָהֶם אֲנִי מְסוּר כְּלִי כְּמוֹ אֶחָד;
אֶתָּה כְּזֹרֵעַ מִתְחַמֵּם בְּזַעֲרִים
וּבְגִדּוּלִים גָּדוֹל אֶתָּה נִפְתָּח.

וְזֶה מִשְׁחָק הַפֶּלֶא בַּכַּחוֹת,
בְּתוֹךְ דְּבָרִים עוֹבְרִים וּמִשְׁרִתִּים:
לְרִבּוֹת בִּשְׂרָשׁ, בְּגִזְעַ צֶר לַפְּחוֹת,
וּצְמָרוֹת כְּמוֹ תַּחֲתִית מֵתִים.

I, 23

קולו של אח צעיר

אני חולף, אני חולף
בין אצבעות כמו חול עובר.
אני נמלא אלפי חושים, ומתחלף,
כל חוש בצמא מסוג אחר.
אני מרגיש במאה מקומות
אלמות של כאב.
אבל יותר מכל, במרכז הלב.

אני רוצה למות. עזב אותי לבד.
אני יודע שיצלח לי כחי,
לבסוף לפחד כל כך עד
שהדפק יתפקע מתוכי.

I, 25

אני אוהב אותך, אתה חק רך מכל
שבו הבשלנו, בעת בו נאבקנו;
אתה המון געגועים שלא כבשנו,
אתה היער, ממנו לא נחלצנו,
אתה השיר, שכל שתיקה שוררנו,
אתה, דיג אפל, יכול
ללכד את הרגשות אשר מלטנו.

התחלת כה גדול לאין-שעור אותך
ביום אשר אותנו בו התחלת, –
וכה הבשלנו תחת חם שמשת דמותך,
כה רחבים, אותנו כה עמק שתלת,
עד באדם בדמות ובמלאך נכללת
עתה היה שלם במנוחתך.

תן לידיך עכשו לנוח בשמים הפרושים
ושא אלם את המחשך אשר בה אנו עושים.

מִלְאָכִים רַבִּים תָּרִים אוֹתָךְ בְּאוֹר
וְאֵת מִצָּחָם הֵם מְטִיחִים בְּכוֹכְבֵּים
וּבְכָל נִיצוֹץ רוֹצִים אוֹתָךְ כִּי לְהִבִּין.
אֶךְ לִי גִדְמָה, כְּשֶׁאֲנִי שָׁר אוֹתָךְ מְזֻמּוֹר,
שָׁאֵת פְּנִיָּהֶם הֵם מְסִיטִים אֵלַי אַחֲזֹר
מֵעַם קִפְלֵי אֲדָרְתְּךָ הָרַחֲבִים.

כִּי רַק אוֹרַח הִזָּהֵב אֶתָּה הָיִיתָ.
רַק בְּעִבּוֹר תְּקוּפָה, אוֹתָךְ הִתְחַנְּנָה
בָּמֹו תַּפְלוּת צְלוּלוֹת מֵאֶבֶן לְבָנָה,
בְּמֶלֶךְ הַשְּׁבִיט נִגְלִיתָ לְעֵינָה,
עַל מִצְחָךְ הִלַּת חֲשָׁמַל אֶתָּה עֲטִיתָ.

וּכְשֶׁהֲזֵמֵן הָיָה נִמָּס, שׁוֹב לֹא עָנִיתָ.
מִפִּיךָ הֶחֱשׂוֹךְ כִּהְבֵּל אֲנִי נֵעַ,
וְאֵת יָדְךָ מֵעֵץ שָׁחַר עָשִׂיתָ.